ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Кафедра цивільного, трудового та господарського права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-педагогічної роботи

_____ І.С. Чорнодід

"__" _____ 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні тенденції розвитку права соціального забезпечення

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність **D8 Право**

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма **Право**

Факультет **Юридичний**

(назва факультету)

Київ – 2026

Робоча програма з дисципліни **СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

за спеціальністю **D8 Право**

«28» 08 2026року. – 23с.

Розробник: **Мельник О.Я.,** кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права

Костюк Ю.В. Доктор філософії в галузі права, доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільного, трудового та господарського права

Протокол 1 від «28» 08 2026 року

Завідувач кафедри цивільного, трудового та господарського права

(підпис) ПІБ Бонтлаб В.В.

«28» 08 2026 року

Схвалено науково-методичною радою Академії праці, соціальних відносин і туризму

Протокол 1 від «31» 08 2026 року

«31» 08 2026 року Голова _____ (Чорнодід І.С.)

(підпис) (прізвище та ініціали)

© Мельник О.Я., 2026

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів: 3</td><td>Галузь знань
<u>D – Бізнес, адміністрування та право</u>
(шифр і найменування)</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 3</td><td rowspan="5">Спеціальність
<u>D8 Право</u>
(шифр і найменування)</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 3</td><td>5-й (1-й)</td><td>5-й (1-й)</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання - (назва): Завдання з модульного контролю</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td><td>9-й (1-й)</td><td>9-й (1-й)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи – 3</td><td rowspan="9">Освітній рівень:
Другий (магістерський)</td><td>14 год.</td><td>13 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>69 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
</table>

		Іспит

Мета курсу – формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного розуміння сучасних тенденцій розвитку права соціального забезпечення, напрямів трансформації соціальної держави, механізмів реалізації права на соціальний захист, а також здатності аналізувати законодавство, правозастосовну практику та пропонувати обґрунтовані правові рішення у сфері соціального забезпечення.

Завдання:

- Надати поглиблені знання про сучасний стан, систему, принципи, джерела та напрями розвитку права соціального забезпечення в Україні.
- Проаналізувати тенденції реформування пенсійного забезпечення, загальнообов'язкового державного соціального страхування, державної соціальної допомоги та соціальних послуг.
- Сформувати розуміння впливу воєнного стану, демографічних змін, міграції, цифровізації та європейської інтеграції на систему соціального захисту.
- Розвивати навички застосування законодавства і судової практики при вирішенні спорів у сфері пенсій, страхових виплат, допомог, пільг, компенсацій та соціальних послуг.
- Ознайомити з міжнародними та європейськими соціальними стандартами, практикою ЄСПЛ та підходами Європейського Союзу до координації систем соціального забезпечення.
- Формувати вміння критично оцінювати ефективність правового регулювання соціального забезпечення та готувати пропозиції щодо його вдосконалення.
- Розвивати здатність до наукового пошуку, роботи з нормативними, статистичними та аналітичними джерелами у соціально-правовій сфері.
- Сприяти формуванню професійної правової позиції з питань забезпечення соціальних прав, недискримінації та адресності соціальної підтримки.

Попередні курси, необхідні для опанування даної дисципліни:
- теорія держави і права;
- конституційне право України;
- трудове право;
- право соціального забезпечення;
- адміністративне право;
- цивільне право;
- право Європейського Союзу.

2. Результати навчання

Навчання дисципліні забезпечує внесок у формування таких компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня за спеціальністю D8 Право:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі у ситуаціях правової невизначеності.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ на гарантування соціальних прав.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародних і європейських соціальних стандартів із правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості й правозастосуванні у сфері соціального забезпечення.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію у соціально-трудовій сфері.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці соціально-правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права соціального забезпечення.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту соціально-трудових та інших прав, свобод та інтересів клієнтів

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію про соціальні права, правові проблеми та способи їх вирішення з належною аргументацією.

СК14. Здатність готувати проєкти нормативно-правових актів та пропозиції щодо вдосконалення законодавства у сфері соціального забезпечення.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Очікувані результати навчання за дисципліною:

РН 10. Аналізувати міжнародні та європейські стандарти соціального забезпечення і їх вплив на розвиток правової системи України.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз трудового права, права соціального забезпечення та інших галузей права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування інститутів трудового права, права соціального забезпечення та інших галузей права.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у соціально-трудовій та інших сферах професійної діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-правові засади та сучасна трансформація права соціального забезпечення

Тема 1. Право соціального забезпечення в умовах трансформації соціальної держави

Поняття, предмет, метод і система права соціального забезпечення в сучасних умовах. Соціальна держава та право людини на соціальний захист. Співвідношення права соціального забезпечення із трудовим, адміністративним, фінансовим і цивільним правом. Нові соціальні ризики та зміна підходів до їх правового забезпечення. Демографічні, економічні, міграційні та воєнні чинники розвитку соціальної політики. Баланс між універсальністю, адресністю, достатністю та фінансовою стійкістю соціального забезпечення. Роль держави, органів місцевого самоврядування, соціальних фондів, роботодавців та недержавних суб'єктів у реалізації соціальних прав.

Тема 2. Сучасний розвиток принципів, джерел і стандартів права соціального забезпечення

Сучасне розуміння принципів права соціального забезпечення: законність, рівність, недискримінація, соціальна справедливість, солідарність, адресність, доступність і належний рівень забезпечення. Конституційні засади соціального захисту. Система джерел права соціального забезпечення та проблема їх множинності й узгодженості. Міжнародні стандарти ООН, МОП, Ради Європи та Європейського Союзу. Європейська соціальна хартія (переглянута), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та практика ЄСПЛ у справах щодо соціальних виплат. Проблеми стабільності соціального законодавства та правової визначеності.

Тема 3. Трансформація загальнообов'язкового державного соціального страхування та цифровізація соціальної сфери

Сучасна модель загальнообов'язкового державного соціального страхування. Страхові ризики, страховий стаж, внески, виплати та суб'єкти страхових правовідносин. Організаційні зміни у системі соціального страхування. Електронні реєстри, електронні лікарняні, цифрові сервіси та автоматизація призначення виплат. Захист персональних даних у соціальній сфері. Правові проблеми підтвердження стажу й доходу, доступу до електронних послуг, виплат застрахованим особам та членам їх сімей. Тенденції посилення прозорості, адресності та міжвідомчого обміну даними.

Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції розвитку основних організаційно-правових форм соціального забезпечення

Тема 4. Сучасні тенденції реформування пенсійного забезпечення

Пенсійна система України та її сучасні виклики. Солідарний рівень пенсійного страхування, умови призначення пенсій за віком, по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника. Страховий стаж, пенсійний вік, індексація та перерахунок пенсій. Спеціальні пенсійні режими та проблема їх узгодження із принципами рівності й справедливості. Недержавне пенсійне забезпечення. Дискусії щодо запровадження та моделей накопичувального пенсійного забезпечення. Судова практика у пенсійних спорах. Вплив демографічної ситуації, зайнятості та міграції на фінансову стійкість пенсійної системи.

Тема 5. Розвиток державної соціальної допомоги, пільг, компенсацій та соціальних послуг

Система державної соціальної допомоги та критерії її призначення. Допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю та іншим категоріям. Пільги, субсидії, компенсації та їх трансформація в умовах адресної підтримки. Право на соціальні послуги, оцінювання потреб особи/сім'ї, надання, фінансування та контроль якості соціальних послуг. Розвиток ринку соціальних послуг і участь недержавних надавачів. Монетизація окремих видів підтримки. Проблеми доступності послуг, цифрової та територіальної нерівності, запобігання зловживанням та захисту прав отримувачів.

Змістовий модуль 3. Соціальний захист в умовах сучасних викликів та європейської інтеграції

Тема 6. Соціальний захист населення в умовах воєнного стану та подолання наслідків війни

Особливості реалізації права на соціальний захист під час воєнного стану. Соціальні гарантії військовослужбовців, ветеранів війни та членів їх сімей. Правовий статус і соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб. Допомога особам, які постраждали внаслідок збройної агресії, втрати житла, працездатності або годувальника. Реабілітація, протезування, психосоціальна підтримка та повернення до зайнятості як елементи комплексного соціального

захисту. Безперервність соціальних виплат, підтвердження юридичних фактів на тимчасово окупованих територіях. Виклики післявоєнного відновлення та соціальної реінтеграції.

Тема 7. Європейська інтеграція та перспективи розвитку права соціального забезпечення України

Гармонізація законодавства України із європейськими соціальними стандартами. Координація систем соціального забезпечення у транскордонних ситуаціях, принцип рівного ставлення та збереження набутих соціальних прав. Виконання міжнародних соціальних зобов'язань України. Європейські підходи до мінімального соціального захисту, активного старіння, інклюзії та боротьби з бідністю. Цифрова трансформація соціальної сфери, проактивні послуги та єдина інформаційна інфраструктура. Перспективи кодифікації соціального законодавства, підвищення його стабільності та доступності, удосконалення судового й адміністративного захисту соціальних прав.

4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		лекції	пр, сем	Лаб.	Інд.	с.р.		лекції	пр, сем	Лаб.	Інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові засади та сучасна трансформація права соціального забезпечення												
Тема 1. Право соціального забезпечення в умовах трансформації соціальної держави	10	2	2			6	10	2	1			7

Тема 2. Сучасний розвиток принципів, джерел і стандартів права соціального забезпечення	10	2	2			6	10	2	1			7
Тема 3. Трансформація загальнообов'язковог о державного соціального страхування та цифровізація соціальної сфери	10	2	2			6	10	2	1			7
Разом за змістовим модулем 1	*30*	*6*	*6*			*18*	*30*	*6*	*3*			*21*

Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції розвитку основних організаційно-правових форм соціального забезпечення												
Тема 4. Сучасні тенденції реформування пенсійного забезпечення	15	2	2			11	15	2	1			12
Тема 5. Розвиток державної соціальної допомоги, пільг, компенсацій та соціальних послуг	15	2	2			11	15	1	2			12
Разом за змістовим модулем 2	*30*	*4*	*4*			*22*	*30*	*3*	*3*			*24*

Змістовий модуль 3. Соціальний захист в умовах сучасних викликів та європейської інтеграції

Тема 6. Соціальний захист населення в умовах воєнного стану та подолання наслідків війни	15	2	4			9	15	2	1			12
Тема 7. Європейська інтеграція та перспективи розвитку права соціального забезпечення України	15	2	2			11	15	2	1			12
Разом за змістовим модулем 3	*30*	*4*	*6*			*20*	*30*	*4*	*2*			*24*
Усього годин	**90**	**14**	**16**			**60**	**90**	**13**	**8**			**69**

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1.	Право соціального забезпечення в умовах трансформації соціальної держави	2	1
2.	Сучасний розвиток принципів, джерел і стандартів права соціального забезпечення	2	1
3.	Трансформація загальнообов'язкового державного соціального страхування та цифровізація соціальної сфери	2	1
4.	Сучасні тенденції реформування пенсійного забезпечення	2	1
5.	Розвиток державної соціальної допомоги, пільг, компенсацій та соціальних послуг	2	2
6.	Соціальний захист населення в умовах воєнного стану та подолання наслідків війни	2	1

7.	Європейська інтеграція та перспективи розвитку права соціального забезпечення України	2	1
8.	Разом	14	8

6. Теми та зміст практичних, лабораторних робіт

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1.	***Право соціального забезпечення в умовах трансформації соціальної держави*** *(робота з рекомендованою літературою, аналіз сучасних соціальних ризиків, підготовка до семінарського заняття та модульного контролю).*	6	7
2.	***Сучасний розвиток принципів, джерел і стандартів права соціального забезпечення*** *(опрацювання Конституції України, міжнародних і європейських соціальних стандартів, аналіз практики ЄСПЛ, підготовка до модульного контролю).*	6	7
3.	***Трансформація загальнообов'язкового державного соціального страхування та цифровізація соціальної сфери*** *(аналіз законодавства, цифрових сервісів, кейсів щодо страхового стажу та виплат, підготовка до модульного контролю).*	6	7
4.	***Сучасні тенденції реформування пенсійного забезпечення*** *(аналіз пенсійного законодавства, судової практики, проблем індексації, стажу та перспектив накопичувальної системи, підготовка до модульного контролю).*	11	12

5.	***Розвиток державної соціальної допомоги, пільг, компенсацій та соціальних послуг*** *(опрацювання законодавства, аналіз критеріїв адресності та кейсів щодо права на соціальні послуги, підготовка презентації).*	11	10
6.	***Соціальний захист населення в умовах воєнного стану та подолання наслідків війни*** *(аналіз гарантій військовослужбовцям, ветеранам, ВПО та постраждалим особам; опрацювання практичних кейсів і підготовка презентації).*	9	10
7.	***Європейська інтеграція та перспективи розвитку права соціального забезпечення України*** *(аналіз актів ЄС, Ради Європи та МОП, підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства та модульного контролю).*	11	10
.8.	Разом	60	69

7. Контрольні заходи

Методами контролю результативності навчання студентів є оцінювання їхньої активності на лекційних заняттях; оцінювання активності та якості роботи на практичних заняттях; опитування на семінарських заняттях; оцінювання індивідуальних завдань (модульний контроль), підсумковий контроль (іспит).

Розподіл балів, які отримують студенти денної форма навчання

Види роботи		Змістові модулі (бали)			Загалом
		Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	

1.	Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції	6 (2 бали за пару)	4 (2 бали за пару)	4 (2 бали за пару)	14
2.	Активність на семінарських заняттях	9 (3 бали за 1 пару)	6 (3 бали за 1 пару)	9 (3 бали за 1 пару)	24
3.	Індивідуальне завдання (модульний контроль)	11	10	11	32
4	Іспит				30
Разом					**100**

Критерії оцінювання.

1. Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції:

- не відвідав лекційне заняття – 0 балів
- відвідав, але не брав участі в інтерактивній взаємодії – 1 бал
- відвідав, брав участь в інтерактивній взаємодії, виявив здатність до формулювання обґрунтованої думки – 2 бали.

2. Активність на семінарських заняттях:

- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – 1 бал
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументаціївласної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – 2 бали
- відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та(або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – 3 бали.

3. Індивідуальне завдання (модульний контроль):

- не підготував завдання з модульного контролю або в якості виконаного завдання подав текст, що містить 80 або більше відсотків плагіату – 0 балів

- підготував завдання з модульного контролю, але виконав його формально, частка підготовленого тексту (але не більше 20%) не є унікальною, студент погано орієнтується у власному тексті, не може узагальнити результатів роботи – 1-3 бали для роботи першого семестру; 1-5 балів для роботи ІІ семестру
- вчасно підготував завдання з модульного контролю, але робота має недостатній рівень аналітичності та інноваційності, висновки є поверховими; невчасно підготував роботу без поважних причин, хоч вона і має достатній рівень аналітичності – 4 бали для роботи першого семестру, 6-11 балів для роботи ІІ семестру
- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною, висновки мають достатній рівень аналітичності та інноваційності – 5-6 балів для роботи першогосеместру, 12-15 балів для роботи ІІ семестру.

4. Іспит:

- на іспиті студент відповідає на 2 запитання, максимальна кількість балів з кожного – 15 балів. Вимоги до оцінювання відповідей відповідають загально академічним

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Види роботи		Змістові модулі (бали)			Загалом
		Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	
1.	Відвідування лекцій таучасть в інтерактивній взаємодії під час лекції	6 (2 бали за пару)	3 (2 бали за пару)	4 (2 бали за пару)	13
2.	Активність на практичних заняттях	5 (3 бали за 1пару)	5 (3 бали за 1 пару)	3 (3 бали за 1пару)	13
3.	Індивідуальне завдання (модульний контроль)	15	15	14	44
4	Іспит				30
Разом					**100**

Критерії оцінювання.

1. Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції:

- не відвідав лекційне заняття – 0 балів
- відвідав, але не брав участі в інтерактивній взаємодії – 1 бал
- відвідав, брав участь в інтерактивній взаємодії, виявив здатність до формулювання обґрунтованої думки – 2 бали.

2. Активність на семінарських заняттях:

- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або)участі у виконанні групових завдань, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – 1-3 бали
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або)участі у виконанні групових завдань, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але недо інноваційних рішень поставлених завдань – 4-11 балів
- відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та(або) участі у виконанні групових завдань, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставленихзавдань – 12-15 балів.

3. Індивідуальне завдання (модульний контроль)

- не підготував завдання з модульного контролю або в якості виконаного завдання подав текст, що містить 80 або більше відсотків плагіату – 0 балів
- підготував завдання з модульного контролю, але виконав його формально, частка підготовленого тексту (але не більше 20%) не є унікальною, студент погано орієнтується у власному тексті, не може узагальнити результатів роботи – 1-10 балів
- вчасно підготував завдання з модульного контролю, але робота неповністю відповідає завданням, має недостатній рівень аналітичності та інноваційності, висновки є поверховими; невчасно підготував роботу без поважних причин, хоч вона і має достатній рівень аналітичності – 11-24 бали
- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною, висновки мають достатній рівень аналітичності та інноваційності – 25-30 балів

4. Іспит:

- на іспиті студент відповідає на 2 запитання, максимальна кількістьбалів з кожного – 18 балів. Вимоги до оцінювання відповідей відповідають загально академічним

8. Методичне забезпечення

1. Методичні розробки, розміщені в ресурсі Moodle
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні тенденції розвитку права соціального забезпечення»
3. Тематичний план (або конспект) лекцій з навчальної дисципліни

«Сучасні тенденції розвитку права соціального забезпечення»

4. Тематичний план семінарських занять

5. Планування та методичні матеріали до самостійної роботи студентів

6. Питання до підсумкового контролю

7. Тести до модульного контролю

9. Методи навчання та форми оцінювання

Методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, проблемне викладання, дискусія, співбесіда тощо)

МН2 – індукція і дедукція (логічний аспект)

МН3 – стимулювання та мотивація навчання (зацікавлення у навчанні і відповідальності)

МН4 – письмовий, усний, практичний контроль та самоконтроль

МН5 – репродуктивний та проблемно-пошуковий (аспекти творчого мислення і пізнавальної активності)

МН6 – самостійна робота і робота під керівництвом викладача (аспект управління навчанням)

МН7 – наочні (презентація, ілюстрація, демонстрація, спостереження)

МН8 – практична робота (практичні та семінарські заняття, розрахункові, тренінги, тренінги навичок, творчі завдання, есе, графічні, технічні)

МН9 – робота з навчально-методичною літературою та науково-публіцистичними джерелами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання та захист реферату)

МН10 – відео метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, веб-орієнтовані, мультимедійні тощо)

МН11 – ситуацій, метод «прес», робота в парах

МН12– класифікація, узагальнення, систематизація, проблемно-пошуковий, частково-пошуковий/евристичний, дослідний, виділення проблемного та пріоритетного в навчальному матеріалі

МН13 – аналізу і діагностики ситуацій

МН14 – проектів, кейс-метод, моделювання

МН15 – практичні (постановка та виконання практичних, проблемно-ситуаційних та розрахункових завдань, програмування)

МН16 – інструктаж, консультування, супервізія

МН17 – брейнстормінг (мозковий штурм), ігрові (дидактична гра, ділові ігри, імітаційні ігри)

Форми оцінювання:

ФО1 – за спостереження, аналіз результатів виконання самостійних завдань та практичних робіт

ФО2 – за тестові завдання

ФО3 – аналіз відповідей під час заліків та іспитів

ФО4 – супервізія, аналіз контрольних робіт

ФО5 – аналіз звітної документації

ФО6 – за публічний захист

ФО7 – за зміст і форму презентації результатів виконаних завдань та досліджень

ФО8 – за участь у науково-практичних заходах

ФО9 – за розв'язання завдань на прикладі реальних об'єктів (кейс-ситуації, ділові ігри, тренінги тощо)

ФО10 – за комплексність звіту (реферату, есе тощо)

ФО11 – за роботу в команді

ФО12 – за використання сучасних інформаційних технологій

ФО13 – за творчий підхід в процесі наукового пошуку

10. Навчальні ресурси

Основна рекомендована література

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09 липня 2003 р. № 1058-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text
4. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 05 листопада 1991 р. № 1788-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02 березня 2000 р. № 1533-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text
6. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08 липня 2010 р. № 2464-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text
7. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05 жовтня 2000 р. № 2017-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text
8. Про прожитковий мінімум : Закон України від 15 липня 1999 р. № 966-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text
9. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01 червня 2000 р. № 1768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text
10. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text

11. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 16 листопада 2000 р. № 2109-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text
12. Про соціальні послуги : Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text
13. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21 березня 1991 р. № 875-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text
14. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06 жовтня 2005 р. № 2961-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text
15. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 р. № 3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text
16. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20 грудня 1991 р. № 2011-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text
17. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28 лютого 1991 р. № 796-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text
18. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text
19. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09 липня 2003 р. № 1057-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text
20. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною : Закон України від 01 червня 2000 р. № 1767-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-14#Text
21. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2008. 663 с.
22. Право соціального забезпечення України : підручник / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. 4-те вид., переробл. і доповн. Київ : Ін Юре, 2014. 480 с.
23. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко та ін. ; за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків : ФІНН, 2012. 640 с.
24. Право соціального забезпечення : підручник / О. М. Ярошенко, А. М. Слюсар, І. А. Вєтухова та ін. ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Право, 2019. 376 с.
25. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
26. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навч. посіб. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2016. 692 с.

27. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Особлива частина : навч. посіб. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с.
28. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., переробл. і доповн. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 448 с.
29. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 422 с.
30. Малюга Л. Ю. Теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 406 с.

Допоміжна рекомендована література

1. Право соціального забезпечення : навч. посіб. / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко, В. С. Тарасенко, Є. В. Краснов, О. С. Щукін, А. О. Гудзь, О. В. Корнілова ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.
2. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення : монографія / за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса, 2022. 312 с.
3. Актуальні теоретичні та практичні проблеми відшкодування моральної шкоди потерпілим працівникам від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань : монографія / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Юрайт, 2022. 272 с.
4. Шумило М. М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні : монографія. Київ : Ніка-Центр, 2016. 680 с.
5. Ярошенко О. М., Прилипко С. М., Слюсар А. М., Жернаков В. В., Бущенко П. А. Пенсійне забезпечення : підручник / за заг. ред. О. М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2017. 305, [1] с.
6. Брич В. Я., Миколюк С. М. Соціальний захист сиріт в Україні : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 200 с.
7. Баранник Л. Б., Корягіна Т. В. Соціальний захист громадян : навч. посіб. 3-тє вид., доповн. і переробл. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 272 с.
8. Кулі-Іванченко К. К. Соціальне замовлення органів місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове дослідження : монографія. Одеса : Гельветика, 2018. 232 с.
9. Климанська Л. Д., Савка В. Є., Хома Н. М. та ін. Соціальна політика : навч. посіб. / за ред. В. М. Пічи, Я. Б. Турчина. 2-ге вид., випр. і доповн. Львів : Новий Світ-2000, 2024. 318 с.
10. Соціальна і гуманітарна політика : підручник / В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського. Київ : НАДУ, 2016. 792 с.
11. Головатий М. Ф., Панасюк М. Б. Соціальна політика і соціальна робота : термінолого-понятійний словник. Київ : МАУП, 2005. 560 с.
12. Pennings F., Vonk G. (eds.). Research Handbook on European Social Security Law. 2nd ed. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2023. 474 p.

13. Pennings F., Vonk G. (eds.). Research Handbook on European Social Security Law. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2015. 591 p.
14. Pennings F. European Social Security Law. 6th ed. Antwerp : Intersentia, 2015. 383 p.
15. Pennings F. Europees socialezekerheidsrecht. 8th ed. Deventer : Wolters Kluwer, 2022. 420 p.
16. Van Langendonck J., Put J., Van Limberghen G., Simoens D., Van Regenmortel A. Handboek socialezekerheidsrecht. 8th ed. Cambridge : Intersentia, 2011. 888 p.
17. Vonk G. J., Klosse S. Socialezekerheidsrecht. 12th ed. Deventer : Kluwer, 2014. 437 p.
18. Paju J. The European Union and Social Security Law. Oxford : Hart Publishing, 2017.
19. Devetzi S. (ed.). Practical Issues of European Social Security Law: A Dialogue Between Academia and Practitioners. Stuttgart : Ibidem Press, 2022. 200 p.
20. Harris N. (ed.). Social Security Law in Context. Oxford : Oxford University Press, 2000. 541 p.
21. Schüring E., Loewe M. (eds.). Handbook on Social Protection Systems. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2021. 776 p.
22. Patel L., Plagerson S., Chinyoka I. (eds.). Handbook on Social Protection and Social Development in the Global South. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2023. 586 p.
23. Béland D., Leibfried S., Morgan K. J., Obinger H., Pierson C. (eds.). The Oxford Handbook of the Welfare State. 2nd ed. Oxford : Oxford University Press, 2021.
24. Castles F. G., Leibfried S., Lewis J., Obinger H., Pierson C. (eds.). The Oxford Handbook of the Welfare State. Oxford : Oxford University Press, 2010.
25. Clark G. L., Munnell A. H., Orszag J. M. (eds.). The Oxford Handbook of Pensions and Retirement Income. Oxford : Oxford University Press, 2006.
26. Baehler K. J. (ed.). The Oxford Handbook of Governance and Public Management for Social Policy. Oxford : Oxford University Press, 2023.
27. Ramia G., Irving Z., Heins E., Velázquez Leyer R. (eds.). Research Handbook on Social Policy and Employment. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2025. 432 p.
28. Esping-Andersen G. The Three Worlds of Welfare Capitalism. Princeton : Princeton University Press, 1990. 248 p.
29. Esping-Andersen G. (ed.). Welfare States in Transition: National Adaptations in Global Economies. London : SAGE Publications, 1996. 288 p.
30. Pierson P. (ed.). The New Politics of the Welfare State. Oxford : Oxford University Press, 2001. 514 p.
31. Garland D. The Welfare State: A Very Short Introduction. Oxford : Oxford University Press, 2016. 176 p.
32. Barr N. The Economics of the Welfare State. 6th ed. Oxford : Oxford University Press, 2020. 432 p.
33. Hemerijck A. Changing Welfare States. Oxford : Oxford University Press, 2013. 498 p.

34. Hemerijck A. (ed.). The Uses of Social Investment. Oxford : Oxford University Press, 2017. 496 p.
35. Morel N., Palier B., Palme J. (eds.). Towards a Social Investment Welfare State? Ideas, Policies and Challenges. Bristol : Policy Press, 2012. 386 p.
36. Bonoli G. The Origins of Active Social Policy: Labour Market and Childcare Policies in a Comparative Perspective. Oxford : Oxford University Press, 2013. 240 p.
37. Ferrera M. The Boundaries of Welfare: European Integration and the New Spatial Politics of Social Protection. Oxford : Oxford University Press, 2005. 299 p.
38. Palier B. (ed.). A Long Goodbye to Bismarck? The Politics of Welfare Reform in Continental Europe. Amsterdam : Amsterdam University Press, 2010. 456 p.
39. Greve B. Welfare and the Welfare State: Present and Future. London : Routledge, 2015. 210 p.
40. Greve B. (ed.). Routledge Handbook of the Welfare State. 2nd ed. London : Routledge, 2019. 550 p.
41. Millar J., Sainsbury R. (eds.). Understanding Social Security: Issues for Policy and Practice. 3rd ed. Bristol : Policy Press, 2018. 280 p.
42. Spicker P. Social Policy: Theory and Practice. Bristol : Policy Press, 2014. 328 p.
43. Spicker P. The Welfare State: A General Theory. London : SAGE Publications, 2000. 212 p.
44. Dean H. Social Policy. 3rd ed. Cambridge : Polity Press, 2019. 320 p.
45. Dwyer P., Shaw S. An Introduction to Social Policy. London : SAGE Publications, 2013. 224 p.
46. Blakemore K., Warwick-Booth L. Social Policy: An Introduction. 4th ed. Maidenhead : Open University Press, 2013. 376 p.
47. Alcock P., Haux T., May M., Wright S. (eds.). The Student's Companion to Social Policy. 5th ed. Chichester : Wiley-Blackwell, 2016. 548 p.
48. Baldock J., Manning N., Vickerstaff S., Mitton L. (eds.). Social Policy. 4th ed. Oxford : Oxford University Press, 2011. 608 p.
49. Lavalette M., Pratt A. (eds.). Social Policy: Theories, Concepts and Issues. 3rd ed. London : SAGE Publications, 2005. 336 p.
50. Cochrane A., Clarke J., Gewirtz S. (eds.). Comparing Welfare States. 2nd ed. London : SAGE Publications, 2001. 304 p.
51. Clarke J. Changing Welfare, Changing States: New Directions in Social Policy. London : SAGE Publications, 2004. 192 p.
52. O'Brien M., Penna S. Theorising Welfare: Enlightenment and Modern Society. London : SAGE Publications, 1998. 256 p.
53. Hills J. Good Times, Bad Times: The Welfare Myth of Them and Us. Bristol : Policy Press, 2015. 352 p.
54. Taylor-Gooby P. The Double Crisis of the Welfare State and What We Can Do About It. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2013. 136 p.
55. Taylor-Gooby P. New Risks, New Welfare: The Transformation of the European Welfare State. Oxford : Oxford University Press, 2004. 248 p.

56. Béland D., Petersen K. (eds.). Analysing Social Policy Concepts and Language: Comparative and Transnational Perspectives. Bristol : Policy Press, 2014. 344 p.
57. Béland D. Social Security: History and Politics from the New Deal to the Privatization Debate. Lawrence : University Press of Kansas, 2005. 272 p.
58. Hacker J. S. The Divided Welfare State: The Battle over Public and Private Social Benefits in the United States. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. 452 p.
59. Hacker J. S. The Great Risk Shift: The New Economic Insecurity and the Decline of the American Dream. 2nd ed. Oxford : Oxford University Press, 2019. 368 p.
60. Immergut E. M., Anderson K. M., Schulze I. (eds.). The Handbook of West European Pension Politics. Oxford : Oxford University Press, 2007. 932 p.
61. Ebbinghaus B. (ed.). The Varieties of Pension Governance: Pension Privatization in Europe. Oxford : Oxford University Press, 2011. 368 p.
62. Hinrichs K., Lynch J. F. (eds.). Pension Reform in Europe: Politics, Policies and Outcomes. London : Routledge, 2012. 272 p.
63. Scharpf F. W., Schmidt V. A. (eds.). Welfare and Work in the Open Economy. Vol. 1: From Vulnerability to Competitiveness. Oxford : Oxford University Press, 2000. 424 p.
64. Scharpf F. W., Schmidt V. A. (eds.). Welfare and Work in the Open Economy. Vol. 2: Diverse Responses to Common Challenges. Oxford : Oxford University Press, 2000. 678 p.
65. Obinger H., Leibfried S., Castles F. G. (eds.). Federalism and the Welfare State: New World and European Experiences. Cambridge : Cambridge University Press, 2005. 380 p.
66. Powell M. (ed.). Understanding the Mixed Economy of Welfare. Bristol : Policy Press, 2007. 272 p.
67. Gilbert N., Terrell P. Dimensions of Social Welfare Policy. 8th ed. Boston : Pearson, 2013. 352 p.
68. Midgley J. Social Welfare for a Global Era: International Perspectives on Policy and Practice. Thousand Oaks : SAGE Publications, 2017. 264 p.
69. Midgley J., Livermore M. (eds.). The Handbook of Social Policy. 2nd ed. Thousand Oaks : SAGE Publications, 2009. 624 p.
70. Lane S. R., Palley E. S., Shdaimah C. S. Social Welfare Policy in a Changing World. 2nd ed. Thousand Oaks : SAGE Publications, 2024. 608 p.
71. Karger H. J., Stoesz D. American Social Welfare Policy: A Pluralist Approach. 8th ed. Boston : Pearson, 2018. 560 p.
72. Segal E. A. Social Welfare Policy and Social Programs: A Values Perspective. 4th ed. Boston : Cengage Learning, 2016. 448 p.
73. DiNitto D. M., Johnson D. H. Social Welfare: Politics and Public Policy. 8th ed. Boston : Pearson, 2016. 560 p.
74. Popple P. R., Leighninger L. Social Work, Social Welfare, and American Society. 8th ed. Boston : Pearson, 2011. 640 p.

75. Weaver R. K. Ending Welfare as We Know It. Washington, DC : Brookings Institution Press, 2000. 502 p.
76. Korpi W. The Democratic Class Struggle. London : Routledge & Kegan Paul, 1983. 284 p.
77. Flora P. (ed.). Growth to Limits: The Western European Welfare States Since World War II. Berlin : Walter de Gruyter, 1986.
78. Leibfried S., Mau S. (eds.). Welfare States: Construction, Deconstruction, Reconstruction. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2008.
79. Starke P. Radical Welfare State Retrenchment: A Comparative Analysis. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2008. 272 p.
80. Béland D., Gran B. (eds.). Public and Private Social Policy: Health and Pension Policies in a New Era. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2008. 298 p.
81. Aidukaite J., Hort S. E. O., Kuhnle S. (eds.). Social Policy in the Baltic States. London : Routledge, 2021.
82. Cerami A., Vanhuysse P. (eds.). Post-Communist Welfare Pathways: Theorizing Social Policy Transformations in Central and Eastern Europe. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2009. 289 p.
83. Inglot T. Welfare States in East Central Europe, 1919–2004. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. 363 p.
84. Szikra D. Welfare for the Wealthy: The Social Policy of the Orbán Regime, 2010–2017. Budapest : Friedrich Ebert Stiftung, 2018.
85. Seeleib-Kaiser M. (ed.). Welfare State Transformations: Comparative Perspectives. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2008. 264 p.
86. Natali D. Pensions in Europe, European Pensions: The Evolution of Pension Policy at National and Supranational Level. Brussels : P.I.E. Peter Lang, 2008. 290 p.
87. Greve B. Pension Policy: Theories and Issues. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2009. 208 p.
88. Ebbinghaus B. Inequalities and Poverty Risks in Old Age Across Europe: The Double-Edged Income Effect of Pension Systems. Cham : Palgrave Macmillan, 2021.
89. Orenstein M. A. Privatizing Pensions: The Transnational Campaign for Social Security Reform. Princeton : Princeton University Press, 2008. 232 p.
90. Barr N., Diamond P. Reforming Pensions: Principles and Policy Choices. Oxford : Oxford University Press, 2008. 368 p.